

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

СТ А Н О В И Щ Е

**за придобиване на образователна и научна степен "доктор"
в СА "Д.А.Ценов" - Свищов**

Изготвил становището: доцент Вера Димитрова Пиримова, доктор по икономика,
катедра "Икономикс", УНСС - София,
научна специалност "Политическа икономия"

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен
„доктор“ по научната специалност "Политическа икономия"

Автор на дисертационния труд: докторант Кристиян Цветанов Корелов,
катедра "Обща теория на икономиката",
СА "Д.А.Ценов" - Свищов

Тема на дисертационния труд: „Фирмената стратегия – предпоставка за повишаване
на конкурентоспособността на фирмата“

Основание за представяне на становището: Участие в състава на Научното жури по
защитата на дисертационния труд съгласно Заповед № 1088 от 15.11.2018 г. на Ректора
на СА "Д.А.Ценов" – Свищов.

1. Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд е в **общ обем** от 210 стандартни страници, като разработеният основен текст е в обем от 175 страници. В **структурно** отношение той се състои от въведение, изложение в три глави, заключение, списък с използваната литература и приложения.

Предмет на изследване в представения дисертационен труд са „ролята и значението на процеса на изграждане и прилагане на фирмената стратегия като предпоставка за повишаване на конкурентоспособността на фирмите от отрасъл

„Производство на млечни продукти“. В първите две глави е извършен анализ на теоретични концепции и на алтернативни методологически проблеми и решения, отнасящи се до конкурентоспособността и стратегията на фирмата, които се конкретизират и доразвиват в трета глава чрез практико-приложен анализ на стратегиите и конкурентоспособността на фирмите от млекопреработвателната промишленост в България.

За подготовката на дисертацията е използвана специализирана литература, приложена в списък към нея, която включва общо 155 източника. Сред тях са 31 публикации по разглежданата проблематика на български и 117 на чуждестранни автори, на кирилица и латиница (на български, руски и английски език) и 7 интернет източника. При оценяването на използваната литература трябва да се вземе предвид, че тя е ползвана и необходима главно за подготовката на първите две теоретико-методологически глави, че приложният характер и по-широко застъпеният авторов подход на изследването в трета глава възпрепятстват позоваването на широк кръг от автори на други изследвания с подобен фокус. В изложението са включени 8 таблици и 29 фигури, за които е представен списък (непосредствено след съдържанието), както и 7 приложения накрая (заемащи 27 страници от общия обем). Прави добро впечатление, че преобладаваща част от информацията, обобщена в таблици, графики и диаграми, се базира на извършено адаптиране, собствени изчисления или систематизации на докторанта. Те са признак за сериозно отношение, задълбочено вникване в изследваната проблематика и проучените публикации по нея, за умения на докторанта да прилага успешно логически и математико-статистически методи на анализ.

2. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

2.1. Актуалност и разработеност на изследвания научен проблем

Актуалността на изследването е разкрита още във въведението, като е добре обвързана и обоснована с процеса на икономическа глобализация и участието на България в него, интегрирането на страната ни в икономическата система на ЕС, изразената динамичност на бизнес средата. Под влияние на тези процеси настъпват значими промени в условията, при които се разгръща пазарната конкуренция, в

конкурентните методи, предимства и стратегии на фирмите – по принцип, както и в частност в нашата страна. За успешното развитие на фирмите в новите условия са необходими повече целенасочени усилия за придобиване и поддържане на трайни конкурентни предимства, предпоставка за което е и разработването и прилагането на фирмени стратегии.

Подходящо подбран е фокусът (в трета глава) върху фирмите от традиционния за България отрасъл «Производство на млечни продукти», които са многообразни и различни по големина, продуктова специализация, пазарен дял и профил, непосредствени цели и перспективно ориентирани стратегии. Този избор е много добре защитен и чрез други особености на отрасъла – като възможността за промяна в потребителските предпочитания и в търсенето на продуктите, появата на алтернативни продукти заместители, сравнително лесното и нерядко навлизане на нови и отпадане от отрасъла на действащи в него фирми, специфичните регулации, силно проявяващата се вертикална интеграция между производителите на крайни продукти и доставчиците на суровини и др.

Във връзка с всичко това трябва да се подчертае, че докторантът е успял сполучливо да определи предмета на изследването, да открие и разгърне потенциала си в собствено научно поле за изследователска изява. В това отношение трябва да се зачете относително по-ограничената **разработеност** на микроаспектите, т.е. на фирмената конкурентоспособност, в сравнение с конкурентоспособността на националната икономика, и по-специално на съсредоточаването им в по-конкретен теоретичен и практически план върху ролята на фирмените стратегии. Това е позволило на докторанта да концентрира усилията си в посока частично модифициране, адаптиране или прилагане на комбинация от подходи, както и изразяване на оригинални собствени позиции. В това отношение се запълва известна празнота в наличните изследвания, допринася се за прецизиране и допълване на познанията в областта на връзката между фирмените стратегии и конкурентоспособността.

2.2. Език, обем и инструментариум на дисертационния труд

Дисертационното изследване е разработено на добър **научен стил и език**. Те са убедително доказателство, от една страна, за задълбочена теоретична подготовка и

научни познания в изследвания кръг от проблеми, и от друга страна, за изследователски и творчески умения, показан от докторанта висок потенциал за научно-изследователска работа.

Приложеният подход при структурирането и оформянето на изложението на дисертационния труд е подходящ, съобразен е изцяло с коректно и ясно дефинираните обект, предмет, теза и хипотези, основна цел и научни задачи на изследването.

Дисертационната тема е разработена в оптимален общ обем и в добре балансиран, съпоставим обем по трите отделни глави. Първите две глави обхващат добре систематизирани теоретични и методологически въпроси и проблеми в областта на тематиката на дисертацията – посветена на конкурентоспособността, фирмените стратегии и връзката между тях. В трета глава се съдържа като тяхно логическо продължение и допълване практико-приложен анализ на приложението на фирмената стратегия в управлението на конкурентоспособността на фирмите от отрасъл «Производство на млечни продукти».

Приложеният методологически **инструментариум** е добре подбран, съобразен е и създава възможности за решаване на поставените цели и задачи на изследването. Той включва качествени и количествени методи, подходи и методи на теоретичния и на емпиричния анализ. В рамките на теоретичния анализ са използвани традиционни методи на анализ и синтез, индукция и дедукция, историко-логически метод, сравнителен анализ. В емпиричната част на изследването е отдадено предимство на използването на метода на анкетно проучване, на табличния и графичния метод.

2.3. Оценка на автореферата

Налице са всички основания да се даде положителна оценка на **автореферата**. Той е разработен в съответствие с изискванията, отразява пълно и коректно съдържанието на дисертацията. Изложението му дава синтезирана представа за обекта и предмета, основната цел и задачи, изследователската теза и хипотези, направленията на анализа по обособените части на дисертацията.

В автореферата е включена и справка за реализирани четири научни публикации, от които две статии (едната на английски език, в специализирано чуждестранно списание) и два доклада на международни научни конференции,

организиран и проведен в СА – Свищов и в УНСС - София. Те са публикувани през 2015 г., 2016 г. и 2018 г., отразяват отделни етапи от извършването на изследването и са посветени на определени аспекти на проблематиката на дисертационния труд.

3. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Като резултат от обстойното познаване на обекта и предмета на изследването, успешно развитата и доказана теза, умението да анализира и интерпретира фактическия материал, докторантът достига до собствени обобщения и изводи с приносен характер.

В автореферата е представена справка за четири научни приноса, които отразяват постигнатото в дисертационния труд. Условно, първите два приноса имат научно-теоретичен характер и допринасят за обогатяване, систематизиране и прецизиране на научните познания за фирмената конкурентоспособност и стратегии. Другите два приноса имат научно-приложен характер и са следствие от извършения анализ чрез метода на анкетирането, матрицата на Портър, PEST и SWOT анализа.

4. Въпроси по дисертационния труд

Извършеният анализ и отдадената в него роля на фирмената стратегия на предпоставка за по-висока конкурентоспособност на фирмата, с конкретен фокус върху фирмите от млекопреработвателната промишленост в България, провокира един въпрос към докторанта:

Какви са възможностите и предизвикателствата разработената и приложена методика и метрична система за изследване на ролята на фирмените стратегии да бъде приложена и към фирмите от други отрасли в българската промишленост?

5. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

В заключение изразявам становището, че дисертационният труд на Кристиан Цветанов Корелов на тема „Фирмената стратегия – предпоставка за повишаване на конкурентоспособността на фирмата” отговаря на изискванията за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

Представеният дисертационен труд е добре систематизирано, завършено научно изследване на важен и актуален проблем за конкурентоспособността и стратегиите на български фирми от определен отрасъл. Целта и задачите са успешно изпълнени и

защитени, в последователно разгръщан и многопластов анализ, на теоретично и емпирично равнище. Във всички части на дисертационното изследване е разпознаваемо собственото присъствие на тези и решения на докторанта.

На основата на това препоръчвам на уважаемото Научно жури да присъди на Кристиян Цветанов Корелов образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност „Политическа икономика“.

22.01.2019 г.

гр. София

Изготвил становището: .....

(доц. д-р В. Пиримова)